

Pakistan sluttede sine indlæg i debatten med at opsummere de tilbud, der var fremsat fra pakistansk side. For det første var man i betragtning af uoverensstemmelserne vedrørende det faktiske flygtningetal villig til at lade et upartisk internationalt organ undersøge det faktiske antal flygtninge i Indien, der var kommet fra Østpakistan.

For det andet havde Pakistan akcepteret generalsekretærens forslag om på begge sider af grænsen at stationere repræsentanter for flygtningehøjkommissæren med henblik på at lette flygtningenes tilbagevenden og rehabilitering.

For det tredje havde Pakistan inviteret en „good office“ komité fra sikkerhedsrådet til at forhandle med den indiske og den pakistanske regering om, hvorledes den nuværende spænding mellem de to lande kunne fjernes, således at flygtningene i Indien kunne vende tilbage under fuldt ud sikre forhold.

For det fjerde havde man erklæret sig villig til sammen med Indien under bilaterale forhandlinger på et hvilket som helst niveau at udarbejde metoder for repatriering af flygtninge og til fjernelse af faren for en væbnet konflikt.

Frankrig kom i sit indlæg kun ganske kort ind på problemerne vedrørende Østpakistan og udtalte håbet om, at visse folks visdom og gavmildhed ville svare til andres moderation, og at kun en politisk og forfatningsmæssig løsning, der byggede på det pakistanske folks ønske, ville gøre det muligt at komme ud af krisen, som ellers kunne forventes at få tragiske konsekvenser for freden i Pakistan og på subkontinentet i det hele taget.

Sovjetunionen fandt, at man måtte indrømme, at Indien havde grund til bekymring i forbindelse med udviklingen i Østpakistan. En almindelig afspænding i området kunne kun opnås gennem en politisk løsning på de spørgsmål, der var opstået i Østpakistan, og dette burde alle lande i området være interesseret i. Situationen var akut og var ikke blot et indre anliggende. Man håbede, at det ikke kom til militære sammenstød mellem landene i området, og at tilbageholdenhed og fornuft ville vinde overhånd.

Storbritannien fandt, at Indien havde for søgt at klare byrderne ved flygtningestrømmen på en modig og elastisk måde. Der

kunne ikke tænkes nogen større tragedie i verden, end ikke den i Mellemøsten, end at Indien og Pakistan uden at have villet det skulle komme i krig med hinanden. Guerillakrig og sabotage vanskeliggjorde yderligere hjælpearbejde. Man var næppe i stand til på indeværende tidspunkt at bedømme omfanget af guerillavirksomheden, der ved at udnytte situationen, kunne skabe fornyet panik i Østpakistan og iværksætte et fornyet skred i menneskestrømmen fra Pakistan til Indien. Dette kunne derfor føre begge lande ind i en krig, uden at de havde villet det. Det understregedes, at en rekonstruktion af Pakistans forfatning måtte være et indre anliggende for det pakistanske folk. Farerne for freden kunne først endelig afværges, når der blev en tilbagevenden til en civil regering i Østpakistan, således at alle pakistanere trygt kunne vende tilbage til deres hjemland. I mellemtiden måtte FN udføre det humanitære arbejde.

USA understregede, at begivenhederne i Østpakistan var et indre anliggende, som Pakistans regering og det pakistanske folk måtte behandle, men konsekvenserne i form af flygtningestrømmen til Indien og faren for hungersnød og truslen mod freden i Syd-asien var et alvorligt anliggende for alle lande. For at kunne genoprette fredelige forhold og frelse menneskeliv var det klart, at der måtte udvises den yderste tilbageholdenhed på subkontinentet, at den internationale bistand måtte udvides for at undgå hungersnød og for at skabe de fornødne betingelser for at flygtningene ville vende tilbage, og at bestræbelserne på at opnå en effektiv politisk ordening i Østpakistan måtte forfølges aktivt. *USA* arbejdede mod disse mål.

Problemerne omkring Østpakistan blev iøvrigt berørt i ca. 45 af de 116 indlæg i årets generaldebat. Der var i de pågældende indlæg to stort set gennemgående træk. For det første synes man i størsteparten af indlæggene at have tilstræbt ikke at tage stilling i forholdet mellem Indien og Pakistan. Den eneste undtagelse var *Ecuador*, der efter at have henvist til Biafra-konflikten fordømte Pakistan for angivelige massakrer i Østpakistan. De arabiske lande, hvoraf seks omtalte Østpakistan i deres indlæg, understregede deres venskabelige forbindelser med begge lande. *Algeriet*, *Tyrkiet* og